

OVIDIU

PRIMA

Revista Literară Dobrogeană

APARE LUNAR

Redacția și Administrația: Str. DECEBAL 5

Director, PETRU VULCAN

Secretar de Redacție, N. VARONE

ABONAMENTUL

Un an în țară . . . Lei 5 Un an străinătate, Lei 10
 Jum. an. Lei 3 Jum. an. Lei 5

UN NUMĂR 50 BANI

SUMARUL:

Ioan M. Ruresanu de Petru Vulcan. - Constanța-Orsova-Mehadia, (urinare și fine)
 Petru Vulcan. - Povestea stropilor de ploaie
 Leontin Hiescu. - Descripțiunea, organizațiunea și rolul Institutului Meteorologic al României din București, (Introducere) N. Varone. - Sase pagini mărețe din trecutul nostru, (Introducere) Căp. Popovici (Răsboeni). - Istoria Amin-iului, (urinare și fine) V. Diamandi. - Din "Tablouri" Const. G. Brădățeanu. - Cum se cetește M. A. Rennert. - Doamne iartă-mă! (suvelă) Popescu-Dolj. - Din răzună P. Vulcan. - Regule ortografice, Academia română. - Cugetări M. A. Rennert. - Noutăți literare. - Către abonați. - Poșta administrației. - Instiințări. - Revista "Ovidiu" Ilustrațiuni: Ioan M. Ruresanu.

CONSTANȚA

TIP. DIMITRIE NICOLAESCU

1904.

OVIDIVS

Colaboratorii Revistei „OVIDIU”

Florian I. Becescu, Rădulescu-Niger, Dr. Al. Tălăşescu, Nuşi Tului, G. Murnu, G. Tutoveanu, I. Duşcian, Căpitan Popovici (Răsboeni) Dionisie Stoica, Opran Potărcă, D-na Nuşy P. Vulcan, D-na Ecaterina Dimonie, Leontin Iliescu, Niculescu-Varone, Iulian Siniol, Const. G. Brădeţeanu Al. Raulescu, Dem. D. Stoenescu, N. Baţaria, P. Danielescu, Ion Constantinescu, I. Ghiţun, Cruţu Delasălişte, Şt. Tuţescu, Renert, Popescu-Turnu, V. Diamandi.

NOUŢĂŢI LITERALE

„DAFII”

Cunoscătorii publicişti Radulescu Codin şi Ştefan Şt. Tuţescu, acest din urmă colaborator al lui *«Ovidiu»*, au dat la lumină un draguş volum de snoave sub titlul *«Dafii»*. La sfârşit autori au întocmit un tablou al tuturor lucrărilor de foclor aparute la noi în ţară, din care se poate vedea ce s'a lucrat în direcţiunea asta. Din asta noi constatăm cu plăcere că D-nii Codin şi Tuţescu, amândoi luminători ai satelor, sunt competenţi în materie şi prin munca lor conştiincioasă vin să contribuie la înflorirea literaturii naţionale. Le am citit şi noi şi n'am pierdut vremea în zadar, căci snoavele aceste sunt presărate cu un spirit fin, spirit cu care a înzestrat firea pe român, când vrea să ridiculizeze o situaţiune. *«Ridendo castigat mores»* e deviza *«Dafiilor»* scrisă într'un stil popular, pe înţelesul poporului căruia i sunt adresate. Revistele şi ziarele au vorbit elogios de această lucrare, iar noi nu facem de cât să ne asociem la cele ce s'au scris, cu adaogirea de a ruga pe D-nii Codin şi Tuţescu să nu se oprească aci. Preţul unui volum e de un leu şi se poate procura direct prin administraţiia revistei noastre.

«Intrigă şi amor» e o nouă piesă a colaboratorului nostru Const. Brădeţeanu, care se va reprezenta pe scena teatrului naţional din Bucureşti în stagiunea ac-

tuală. Noi cari cunoaştem subiectul acestei piese şi ne dăm seama de valoarea ei, nu putem de cât să felicităm comitetul, care a avut fericita idee de a îmbogăţi scena Theatrei române cu o lucrare originală înraţând cu chipul acestor talentele româneşti şi dând un avânt literaturii dramatice.

A apărut ediţiia a II din *«Armăna»* roman de moravuri din epoca renaşterii poporului român de la Pind.

Preţul 2 lei.

Bibliografii

A apărut *Maniaci condeintui No. 3.*— de D-l Sofronie Ivanovici cunoscutul critic. În această broşură abilul chirurg sufletese disecă opera D-lui Ilarie Chendi, despre care putem zice: şi-a găsit sacul petecul, tureu pistolul, capacul tîngirea—ori mai nimerit finul naşul: să-i trăiască la mulţi ani cu spor şi berehet.

Reviste primite la Redacţie

„Lumina” No. 7—şi 8, pe Iulie şi August, revista populară a fraţilor noştri din Imperiul otoman, publicaţie a corpului didactic şi bisericesc român din Turcia.

Conţine un bogat şi variat sumar, fiind ilustrată cu portretul şi biografia neuitatului Ion M. Rîureanu.

Abon. 6 lei pe an.

„Luceafărul,” No. 17 pe 1 Septembrie din B-Pesta.

Abon. 16 lei pentru România.

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITERARA DOBROGEANA

Director fondator: PETRU VULCAN

Secretar de Redacția: N. VARONE.

Ioan M. Rîureanu

S'a stins o lumină a neamului românesc din acele, cari alimentase entuziasmul și patriotismul generației uriașe ce a dat naștere României moderne.

Era cea din urmă stea din pleiada nemuritorilor bărbați, cărora le datorăm eternă recunoștință, venerațiune și iubire nemărginită.

Zeci de generațiuni, cari astăzi conduc destinele acestei țări, l'au avut Magistru în prima fază a dezvoltării lor spirituale, contribuind la formarea educațiunii, printr'o învățatură metodică și aleasă, cu care și-a instruit copiii națiunii, prin pilde frumoase de resemnare, cumpătate, iubire de familie, patrie, respect și supunere către legea strămoșască.

Aceste sunt capitolele cele mai însemnate din Biblioteca de lectură pentru ambe-sexe comoara cea mai prețioasă ce ne-a lăsat-o moștenire acest destoinic magistrat al neamului român.

Bun, blând, povățuitor și pururea gata pentru ori-ce sacrificiu moral și material, când era vorba de prosperarea neamului—asa am cunoscut eu pe Ion Rîureanu marele educător al tinerimei române, e acum un deceniu, de la care dată am trăit nedespărțit sufletește de dânsul.

În manifestarea iubirii sale părintești față de mine și odraslele mele, mi

se părea că simt pogorându-se din sfere senine sufletul părintelui meu pe care l'am pierdut din tragedia copilărie.

Lunile de vară și le petrecea la Villa Magrin din Constanța, înconjurat de scumpa-i familie și în scurt timp după instalarea sa, venerabilul bătrân nu se simțea liniștit până ce nu mă vedea. Ast-fel la ora, când presupunea că mă va putea găsi acasă, venind din târg, copii îmi eșeau în cale și cu o bucurie caracteristică lor, îmi comunicau fericita veste: a venit D-l Rîureanu, tată!

Atenția aceasta de a mă onora cu prezența sa în casa mea mă mișca în suflet și nici odată nu-i puteam arăta prin cuvinte simțirea ce mă străpânea.

Într'o asemenea stare sufletească mă aflam anul trecut, prin luna lui August, când suindu-mă în trăsura cu care venise să mă viziteze, observă un manuscris făcut sul pe care-l țineam în mână cu gând de a mă opri la tipografie

Era manuscrisul lucrării mele «Armana».

M'a întrebat unde mă voi opri și ce port în mână și răspunzându-i la întrebare, mi-a strâns călduros mâna și mi-a urat isbândă.

N'am îndrăznit să-i spui că-i dedicasesm această lucrare în semn de recunoștință pentru grijea și iubirea ce a manifestat-o poporului român de la Pind.

Despre aceasta a aflat după ce a apărut cartea.

† IOAN M. RÎUREANU

Era modestia intrupată și mă temeam să nu-mi oprească șlorul către o ținută ce mi-o propusesem să o ajung, de a-mi achita o datoric de recunoștință față de acel ce însuma în personalitatea sa chintezența calităților superioare ale neamului românesc—căci Rîureanu cu adevărat ne-a iubit și ne-a ajutat să înflorim noi români de pretulindenii.

Activitatea sa în calitate de vice-președinte al Societății de Cultură M-Română din București a fost rodnică și bine-curântată pentru înflorirea acestei instituțiuni naționale.

El, alături de neuitații V. A. Urechii și Alex. Lahovari, ne-a înțeles aspirațiunile și a conturat o jumătate de veac la marea operă a redeșteptării conștiinței naționale, îmbogățind bibliotecile școalelor noastre din Macedonia cu perlele acele isvorite din inima-i curată și din mintea-i luminată.

Acum privesc cu ochi lăcrămători nobila-i imagine în portretul cu care am ilustrat pe «Ovidiu» și nu mă pot împăca cu ideea, că voi merge la București și nu voi mai avea norocul să mă întâmpine surizând și îmbrățișându-mă în pragul ușei sale; că va veni iarăși vara și în zadar voi mai aștepta să mă viziteze acasă nobilul bărbat, dându-mi de veste copii că a sosit D-l Rîureanu.

Cu 2 zile înaintea plecării sale din Constanța a ținut să mă vadă—oh, de unde puteam bănuși că era pentru cea din urmă oară!—și a venit însoțit de D-l Dr. Mirinescu, la Cancelaria Documentelor Statului din Dobrogea, să-mi spue că luni pleacă și că ține să-mi vadă încă odată copii, de aceea să vin la vilă.

Dar durere! În Dumineca aceea nori furtunoși amenințau pe cerul Tomisului și în toată după prânza s'au recărsat ca un potop, inundând drumurile și câmpurile. Și ast-fel am fost ținut locului fără să-i pot satisface ultima dorință. Și nu ne-am mai văzut.

Se vede așa a fost să fie. Vestea sfârșitului misiunii sale pe pământul nostru mi-a umplut inima de jale și părae mi-au curs din ochi fără să le pot opri cursul multă vreme. Am simțit că se

rupe ceva din sufletu-mi și un gol imens parcă se făcu în jurul meu.

Da, e mare golul ce-l lasă în mijlocul nostru acest magistrul antic a cărui sinceritate te încâlzea, a cărui vorbă te fermeca.

Cine știe dacă veacurile ne vor dărui un al doilea Rîureanu.

Rîureanu prin opera sa nemuritoare și-a câștigat un monument neperitor în inima tuturor românilor, dar pentru dragostea ce-a manifestat-o poporului român din Macedonia—noi, cari suntem expresia acestui popor, propunem ideea ridicării unui monument acestui neobosit luptător pe al cărui soclu să se sape: Lui Rîureanu - recunoștință eternă din partea neamului românesc. Credem că ideea e nobilă și sfântă și că ea va găsi un ceou sincer în inimile Românilor și în deosebi a celor din Macedonia. In caz afirmativ așteptăm scrisorile de adesiune, iar noi ne luăm sarcina de a forma comitetul și de a aduna fondurile pentru desăvârșirea acestui ideal.

17 Sept. 1904 Constanța

Petru Vulcan

CONSTANȚA-ORȘOVA-MEHADIA

II.

URMARE ȘI FINE

După cum ne-am înțeles — a treia zi am așteptat sosirea prietenilor mei la Orșova, spre a porni cu toți la Mehadia, dar cum ei n'au sosit în ziua amintită, ne-am hotărât să plecăm eu, tovarășa mea, mama și verișoara noastră Angela în zori zilei celei de a patra.

Am tocmnit de cu seara dar, în piața Orșovei, o trăsură cu 14 lei românești ne-voind să mă încure cu coroanele ungurești, cari mi veneau peste mână; și în vedere că în ziua aceea se serba în toată Monarhia aniversara nașterii Impăratului, m'am înțeles cu vizitiul Sofronie de a rămâne în Mehadia până după terminarea serbării, cu alte cuvinte, i-am arătat că nu mă voi înapoia

în tot cazul de cât după 12 din noapte, la care propunere dânsul se învoi bucuros.

Sofronie se exprima în dialectul bănăţean cu un accent particular românilor din părţile acele, în cât aşi fi jurat că e «bacui»; apoi vorbea tot aşa de bine şi nemţeşte.

Am pornit pe reçoare când roaua nu părăsise încă sîmul florilor.

Soarele începuse să săgeteze zarea cu razele-i aurii ce apăreau de după creasta înalţilor munţi, cari ni se opuneau în drum prin vre-o ramură ce se termina în valea Cernei sau a Bellarecăi.

Nu mai fusesem prin aceste locuri şi cum munţii ne înconjurau din ce în ce, stam şi mă gândeam: unde au găsit nemţii aştia loc potrivit să zidească un oraş de băi atât de renumit ca «*Herculesbad*,» când pentru aşa ceva necesită o întindere oare-şi care; căci până unde am ajuns între o lature a muntelui ce se înalţă ameninţator în văzduh şi cea-l'ală, doar valea Cernei presintă un şes, un fel de curea de pământ ca de vre-o 200 metri în lărgime, unde ţăranii cu fetele şi nevestele lor scormoneau la trecerea noastră cartofii cei de mărimea nucei — cărora nu le-a mers bine în anu ăsta din cauza secetei — îmi spunea Sofronie.

— Vezi Sofronie, uitai să te întreb, cum se numeşte satu prin care am trecut?

— Țăla din luncă de colo?

Da, sătucu acela de sub poalele dealului a le cărui case se perd în desişul plopilor măreţi.

A da, *Jupanee*, Dşorule.

Eu scosei carnetu şi însemnai cu creionu numele jupanee.

Apoi fără să-l mai întreb Sofronie urmă:

— Atunci scrie şi pe cele-lalte, dacă e vorba aşa.

— Zi Sofronie.

— Acum o să dăm mai întâi de Corabnic, apoi vom trece pe lângă Tufir, Topleţ, Pecineşca şi în urmă ajungem la Herculesbad.

— Şi o să trecem prin toate aceste sate Sofronie? Atunci e departe Herculesbad, nu i aşa aproape cum mi-l închipuiam.

— Baş aproape nu-i numai nici *geparce* tare... Cum bag seamă D-ta n'ai mai fost prin părţile locului.

— De unde să fiu Sofronie, dacă eu sunt de la Mare.

— Apoi doar şi eu nu mi-s de aci, numai le cunosc, fiind-că am tot umblat prin ele de 16 ani.

— Aşa dar eşti de departe.

— Toemai de la Monastir, Dşorule.

Şi de aci încolo descosândul-l, din vorbă în vorbă, mi-a spus cum şi-a făcut gospodărie şi fiind-că i-am arătat că şi eu sunt născut în părţile acele, Sofronie nu mai ştia pe bucurie, era fericit că are rara ocaziune să mai vorbească cu un om din patria sa.

Femeile în trăsură urmăreau o discuţiune a lor la care eu şi cu Sofronie nu ne amestecasem aşa în cât nici ele nu detese atenţiune la convorbirea noastră.

Cu vorba nici n'am băgat de seamă că am ajuns la jupanee-ul de sus. Aci e punctul de odihnă pentru cai, un fel de cantină, unde se opresc ei din obişnuinţă în faţa «dughenei» unei gureşe cărciumărite, care ne poşteşte în «*cafana*», o sală vastă, bună de Teatru, unde luaram loc la o masă.

Localul e drăguţ, cărciumărita, o româncă «bacue» e şi mai drăguţă, în deosebi ochii ei ar ispiti şi pe un egumen... Acum să-i vedem şi băutura, mi am zis, pe când dânsa se apropia de masa noastră.

— Ce ne dai să bem ceva jupuniţă?

— Ce poftiţi D-vs: avem *vinars*, vin, biră...

— Să ne aduci ce o zice Sofronie, că el știe ce ai Mata mai bun în dugheană. Sofronie i șopti să aducă o litră din vinarsul acela din care gustă călugări la zile mari.

Dânsa, sveltă cum era, ne servi.—Eu gustai din vinars și-l găsi că era de neam; ca dovadă că era bun, e că a plăcut și femeilor.

Cărciumărița era acum lângă noi și aveam prilejul să o studiez mai de aproape. dar pe când eu eram în căutarea unui subiect spre a o angaja la vorbă, dânsa gândea la alt-ceva urmărind cu ochii pe Angela noastră, de a le cărei mândrețe rămăsese uimită și căuta prilej de vorbă cu verișoara noastră.

— Ce te uiți așa la mine? o întrebă Angela.

— D-șoara pare să hie de a le noastre, că e prea frumoasă, nu-i *dirept* că nu m'am înșelat?

— *Apoi* ce? — numai D-șoarele noastre sunt frumoase femei, i răspuse Angela înbușorându-se la față.

— Or mai hi ele și altele, numai ca ale noastre unde sunt ele ba?

— O așa concepție despre tăria și frumusețea neamului lor, negreșit, numai la femeile de la oraș nu vom găsi mai cu seamă ele, cari imitează și plagiază tot ce-e străin, port, obiceiuri, limbă, până și grimasele la ele sunt străine. De aceea nu voi putea uita nici o dată cărciumărița din jupanec.

Auziți D-vs. numai românele pot fi frumoase până la perfecțiune, încolo o mai fi și alte, dar nu ca «a le noastre». Ce sublimă manifestare sufletească!

Am plătit consumația, ne-am luat ziua bună de la cărciumăriță și am suit cu toții în trăsură.

După vre-un sfert de oră de drum, iată-ne pe vestitul deal «Corabnic». În dreptul satului cu același nume, Cerna

e limpede ca cristalul, așa în cât se poate constata de departe adâncimea ei.

Tochmai ne găseam în dreptul satului Corabnic, când o grupă de muncitori treceau Cerna cu picioarele.

Cei descălțați purtau în spinare oameni cărunți, copii sau alte poveri.

— Luați smeură, D-șorule, mă întrebă unul oprindu-se locului și răsămându-se în băta lui.

— Luăm, cum să nu, i-am răspuns, făcând semn lui Sofronie să oprească cai.

— Câți bani găleata badeo?

— 12 crăițari, D-șorule!

— Ba cu 7 crăițari, îți cumpăr 7 găleți.

Bacuiului i suridea târgul la gândul unui dever așa de însemnat ce avea să-l facă — să-și vînză smeura în fața satului de unde era, pentru desfacerea căreia treouia să bată drumul până la Orșova; — numai că prețul i se părea cam prea «*iefein*», de aceea îl auzii pe un ton glumeț, cu care ar fi vrut să zică că mă mângăie:

— *No, nu fașe comeșii D-șorule, e prea iefein* de tot, mai punie căta...

— Cât să mai pun bre omule; și-am dat destul și apoi te scutesc de un drum mare până la târg.

— Mai punie, mai punie, să hie barem 8 crăițari găleata.

— E fie că n'o să stau toată ziua aci cu tine.

Am seos cei 56 crăițari, i-am numărat în palmă, iar Sofronie așeză smeura în cutia de pe capra trăsuri.

Și-acum mână Sofronie.

La o bătae de pușcă drumul trece sub o stâncă ușiase dinamitată, iar la baza ei se văd niște bolți lucrate din cărămidă romană îmbibată cu moloz mai tare ca granitul.

Se recunoaște a fi cetate, despre care Sofronie îmi spuse că e făcută de Maria Tereza, dar ne având puțința să con-

trolez spusa lui, mă mulțumesc și cu atâtă lăsându-l să măie cai mai iute pe povârniș la vale. Drumul începe a face ocol și de o dată ne-am pomenit între doi munți în ale căror văi șerpuesc cele două râuri cristaline: Cerna la dreapta și Bella-reca la stânga, care vine de se unește cu surată-sa mai sus de podul cel lung pe unde trecem.

În vecinătate e gara Mehadia, cochetă, cu treptele-i de marmoră, cu pavilionul poetic, și cu cupola ei măreață, îmi face impresia unei capele retrasă la poalele muntelui.

De aci încolo nu mai aveam mult să intrăm în regiunea băilor Herculane. Prima construcție elegantă, în stil *renaissance* e vila «*Livia*», zidită de căpitan Tărfăloaga, îmi spune tovarășea, născută în sătucul Mehadia și botezată în biserică, care nu întârzie să apară la poalele muntelui din dreapta în vecinătatea brădetului. Tot în partea asta, la o înălțime considerabilă, se văd două clădiri dintre cari una are aerul unui schit de culoarea cărămizie, cea-laltă ce va mai sus, se destinge prin patru colonade albe, ca și cum ar fi Pantenonul în miniatură din Acropole.

Trecem o bună cale și cum valea se strâmtează, din ce în ce, la dreapta drumului se înșiră grădini, vii împrejmuite, iar mai în fund răsar numeroase ville, până când ajungem în locul propriu al băilor. Șoseaua aci ia o formă artistică paralel cu Cerna în albia căreia țîșnesc numeroase izvoare de ape minerale. Un izvor din acestea, fiind captat într'un basîn patrat, am pus degetul înăuntru, dar l'am scos imediat, de oare-ce apa, care conținea în desoluție sulfure, puicioasă și fer era upărită în cât în cinci minute puteai fierbe oul.

Prima clădire, care se impune vizitatorului, e localul poștei, apoi ce va mai sus, în partea stângă urmează băile Sza-

pary, o clădire măreață, care costă vre 3 milioane.

La dreapta se țin șir băile: Carolina, Elisabeta, Maria, Francisc, Ludovic, și la Nord băile lui Hercule, zidite în stâncă, în care se vede sculptată efigia acestui erou legendar, ce-și are statuia în mijlocul pieței.

Alătura de localurile băilor amintite se întrec în măreție arhitectonică hotelurile: Franz, Rudolf, Franț Iosif, Ferdinand, Stefania, Villa Elisabeta, casinul comunal și superba Villa foastă Tatartzy, unde se află și bioururile Administrației Băilor.

Cel mai vechiu Hotel e «*Ferenzhof*», zidit în anul 1824, cu o vechime de 80 de ani, și singura șindrila de pe coperiș i poate confirma această vechime, încolo e impozant și cu un număr de 300 camere.

În centrul pieței mișună multă lume printre care Craioveni, Severineni și bogătași din Oltenia abundă.

În fața hotelului Ferdinand sunt sute de mese ocupate de această lume, care se desfată la valsurile muzicii militare ce cântă pe o terasă înaltă, anume construită la una din laturile hotelului Ferentz.

D-l Eugen Hartel, fratele Angelei, fiind funcționar în Administrația Băilor, ne-a invitat în apartamentul seu din marele Hotel Ferdinand, situat în centru, ale cărui ferestre domină, pe de o parte, piața, pe de alta întreaga panoramă a munților ce se înalță până la 2 mii de metri în sens perpendicular la spatele acestor clădiri a căror temelie e infiptă în scobitura stâncilor. De aci am putut privi întreaga mișcare a populației băilor herculane. Alătura de noi, la una din ferestrele catului al III-lea al hotelului Ferentz, un pictor schițează pe pânză tabloul acesta viu, într'o mișcare perpetuă.

Din când în când pictorul privește cu atenție o lectică împinsă de un individ,

în care e plimbată o doamnă paralică, venită aci în căutarea sănătății.

Apoi urmărește cu ochii o grupă de români bănățeni înfășurați la gât cu niște prosoape mari, ce vin de la băile populare. Românii aceștia trec la ospătărie și prin înfățișarea lor în primul plan al tabloului pictorul își face interesantă opera.

În amurgit de seară pe la toate ferestrele localurilor amintite, începură a li-cări mii de lumini. Băile herculane păreau inundate de o lumină fantastică. Pe înălțimile munților apărură în diferite puncte alte lumini misterioase: colo pe marginea unei râpe prăpăstioase se distingea o cruce în tremurare. Are o legendă romantică această cruce, alt-fel n'ar avea ce căuta acolo. O știe fie-care — «cică un căpitan honvez, înamorat de o magnată, s'a prins rămășag în fața unui grup de nobili» — (printre care re-gina visurilor sale era centrul sistemului terestru), că va trece călare pe lângă prăpastia fioroasă. Honvezul a isbutit să ajungă până la locul erucei și de acolo s'a prăbușit cu cal cu tot la o adâncime de 800 de metri.

În amintirea acestei tragedii s'a înălțat crucea aceia acum 60 de ani, îți povestește locuitorul băilor herculane. În direcțiunea estică apare dintre brădet în lumini schînteitoare Coroana Regatului Sf-lui Ștefan cu crucea aplecată într'o parte. 'Mi întore privirea spre Nord și la o înălțime considerabilă se găsesse două pavilioane ca și cum ar sta suspendate în aer. Amândouă sunt la o distanță apropiată, cel de la extermitate, e al repausatei Impărătese Elisabeta.

Legenda spune că dânsa a rătăcit 3 zile pe înălțimile acele și fiind găsită de vânători, în amintirea acestui eveniment fericit i s'a construit pavilionul acela cochet, care acum fiind luminat de sute de candelă, pare a fi încrustat cu mii de

diamante. Alătura e pavilionul Impăratului. Și așa mai departe munții sunt luminați în diferite puncte, în cât îmi dădeau iluzia că mă găsesse în altă lume.

Toate bune, era o plăcere nespūsă să admiri măreția naturii acolo unde mâna omului a venit să adauge la frumusețea ei; prin aleile artistice mai ales poți ocoli munți și să ajungi ne-obosit în vârful lor; dar lumea acea elegantă, care vine să și omoare urātu aci, nu părea de loc euri-oasă să admire și să pătrundă cu ochii acest farmec al firei sublime. Multe și mulți poate că nici n'aveau vreme să vadă toate aceste, căci erau preocupați de fastul lor și de alt-ceva. Dar unde pustiului e sexul frumos, am întrebat, căci centrul era aproape gol. Mi-a respuns Eugen Hartel, obișnuit cu moravurile locului, că Doamnele și D-șoarele sunt la sala de dans. În râvna mea de a studia totul prin observațiune, zie societății noastre: haide-mi și noi într'acolo.

Și iată-ne în parterul de sus al Cursalei vaste de unde puteam domina spectacolu. Da, era un spectacol interesant de a vedea atâtea sinuri și brațe goale, croite și făcute spre provocare, ce se învârteau la ariile muziceii cu așa pasiune, în cât s'ar fi crezut că de la această serată dansantă depinde fericirea supremă și isbânda finală a indivizilor dansatori.

Ele în mătăsuri scumpe, purtând pantofiori de atlas în piciorușe, iar în degete multe inele, cu părul frezat și văpsit în culoare razelor solare, așa cum le cântă poeții în poeme și sonete, păpuși cari costă pe un nerod tovarăș, ce crede că 'i aparține, un pol pe minută.

Fugiți din ochi mei ființe nevropate, cari trăiți spre au mânca, a vă înzorzona și a dansa.... Ele au rămas tot acolo până la 3—4 în zori, dar eu am eșit afară să respir aerul sănătos de munte, determinând și pe ai mei să mă urmeze.

Era ceasul 11½ din noapte. La poartă ne aştepta Sofronie, după cum ne înţelesesem.

Dar ne-îndurându-mă să plec fără să vizitez împrejurimile, peştera hoţilor, cascadele, şi alte minuni fireşti, i-am dat drumu lui Sofronie, după ce i-am plătit o a doua cursă cu condiţiune ca să vie după 3 zile să ne ia de la băile herculane.

În acest interval avui timpul să văd totul ce interesează arta, iar a 4-a zi, am părăsit Mehadia, purtând în suflet impresiile mai sus schiţate.

PETRU VULCAN.

Povestea stropilor de ploaie

*E cursul lacrărilor mele
În ploaia care cade-acum,
E muzica durerii-mi crude
Ce nu se mai preface în serum.*

*Natura 'n doliu 'rveştământată
Abia de-şi mai reţine plânsul...
O, ceru-a fost senin odată!
Dar eu—eu, când voi fi ca dânsul?*

*Eu singur sunt ursit a plânge
De dorul ochilor păgâni
Pe care nu-i mai văd, iubito,
De cât la două săptămâni!*

*Pe cer se 'nnalţă curcubeul:
Sublim simbol de re'nviare
Eu singur nu mai simt în suflet
Privirea lui mântuitoare!...*

*El e chemarea la viaţă,
Iar eu emblema suferinţii
Pe care 'n dar mi-o închinară
De când m'au făurit părinţi...*

*El e chemarea la lumină
Pe când eu-s sol de clipe grele:
Doar ploaia poate fi simbolul
Adevărat al vieţii mele!...*

*De-aceia picure din ochii-i
Ori-câte lacrimi firea vrea
Şi cânte-o vecinicie ploaia:
Eu cânt alătura de ea!...*

*Căci ambii rătăceam pe strade
Şi, ploaie tristă, când mi-apari -
Aşa cum plângem împreună,
Păream doi palizi flaşnetari.—*

*Şi ştii, mireasa mea, sunt vremuri
De cind ne suntem dragi, tu ştii
Că singură resfrângi durerea
Profundelor melancoii.*

*Rămii de'ntunecă tot cerul
Cu plânsul tău de apostol!
Mi-i groază de senin şi soare:
Mi-i dor de-al nopţii sărutat.*

*Tu speli păcatele din lume
Că 'n ori-ce lacrimă a ta
E balsamul durerii sfinte
Ce 'nnalţ un vierme pin'la stea!*

*Şi eu te-ador ca pe-o iubire
Grăită de povestitori:
Doar tu dai sufletului vrajă
Dumnezeeştilor fiori.*

*Rămâi, sublimă alma parens,
Să făurim un trist poem,
Căci tu ai mai rămas amanta
Nefericitului boem!...*

1904, Iulie 31 Bucureşti

Leontin Iliescu

CRONICA ȘTIINȚIFICĂ

Descripțiunea, organizațiunea și rolul Institutului Meteorologic al României DIN BUCUREȘTI

Introducere

În ziua de 12 Iunie a. c. am avut prilejul de a vizita Instituțiunea care face fală țării noastre, o instituțiune științifică de prima ordine între instituțiile asemenea din lume—voesc să vorbesc despre **Institutul Meteorologic al României** din București.

Trebuie să spunem cu plăcere și mândrie că acest Institut de creațiune recentă, fondat acum 18 ani, modest la început de cum cărțile ne arată—a ajuns astăzi așa de însemnat grație ne-obositorilor străduințe și nesfârșitului devotament al savantului și valorosului bărbat al științei D-l **Stefan C. Hepites**.¹⁾ Bărbat ce s'a distins prin munca științifică ce a manifestat-o pe terenul literar al Academiei Române, prin publicațiunile sale excelente în număr de peste 195 în sfera Climatologiei în interesul investigațiilor fizice ale României și ale Meteorologiei în general.

Nu numai țara noastră, dar toată lumea științifică din tus-patru părți ale lumii recunoaște, salută cu entuziasm organizarea și enormul progres al Institutului Meteorologic care face servicii de o așa mare importanță prin frumoasele sale lucrări cari fac onoare României.

Serviciile mari și prețioase pe care le-a adus și le aduce Patriei noastre și întregii lumi culte meteorologice, sunt cunoscute și și-au găsit deja pretutindeni aprecierea lor așa de bine meritată.

O simplă privire în *Analele* meteorologice ale României așa de bogate și de interesante prin varietatea lor, prin nouitatea rezultatelor observațiilor studiate în mod exemplar, arată ori cărui meteorolog, ce tezaur de material bogat și prețios se cuprinde acolo și ce muncă și osteneală s'a condensat într'insele sub o conducere con-

1) Creatorul și directorul Institutului Meteorologic, despre care voi vorbi mai pe larg într'unul din numeroase viitoare.

știință de scopul ei; în ele se încheagă, se înșiră un trecut plin de activitate prodigioasă, științifică, îndelungată și plină de succes.

Conferința meteorologică internațională, compusă exclusiv de Directorii diverselor Servicii meteorologice oficiale din lume, întrunită în 1891 la München și aceea din anul acesta de la St. Petersburg, a trebuit, negreșit, să aprecieze în mod favorabil serviciile aduse Meteorologiei de către Institutul Meteorologic al României, când a făcut directorului său, onoarea de a-l alege Membru în comitetul meteorologic internațional.

Indiscutabil este că, progresele ce a făcut Meteorologia în România unde sunt actualmente în funcțiune aproape 400 stațiuni meteorologice, sunt datorite numai aceluși dor de nesfârșită muncă al învățatului său director d-l **Stefan C. Hepites**.

* *

În progresul modern al umanității, națiunile civilizate sunt nevoite a săpa în scoar a globului ce locuim, canalurile necesare pentru transit; a scormoni în rănunchii pământului pentru a extrage avuțiile sale miniere; a despoia suprafața solului de podoaba sa silvică, pentru a lărgi pământul agrar; a rădica în văzduh guri de foc necesare industriei manufacturale, și a vântura atmosfera făcând transmisiunea mai repede de la o localitate la alta cu trenurile căilor ferate.

Încontestabil, aceste evoluțiuni pământului au avut și au înțiriri însemnate asupra fenomenelor meteorologice ale terestruului pe care locuim. De aceea, nu este de mirat că arta meteorologistului și știința însăși, în veacul nostru a suferit mari evoluțiuni. Totuși, ori-cari ar fi aceste înțiriri accidentale bine-facerile științei meteorologice sunt încontestabile.

* *

...Și dacă scriu aceste rânduri cu o deosebită plăcere și mândrie, e impulsul spontan de a-mi împlini o datorie de recunoștință pentru onoarea ce mi-a făcut vizitând Institutul Meteorologic de priorii acestei Instituțiuni și țin să-mi exprim încă odată mulțumirile și o adâncă recunoștință energicului calculator D. **Nicolae I. Nedelcovici** — unul din distinși colaboratori ai Institutului pe terenul științific al meteo-

rologiei, pentru buna-voință și amabilitatea cu care D-sa a bine-voit a mă conduce în toate apartamentele și a-mi da explicațiunile necesare ale instalațiunilor și instrumentelor interioare și exterioare grație cărora am putut înjgheba acest articol. rândurile de mai jos cari par, totuși, a fi concise, laconice chiar, pentru ca numeroșii cititori ai revistei Ovidiu să și poată imagina, făcându-și o idee de rolul și marea importanță a Institutului Meteorologic al României din București, în domeniul științei.

va urma

N. Varone

ȘASE PAGINI MAREȚE

— — —

TRECUTUL NOSTRU

(INTRODUCERE)

Să jirăvim cenușa care acopere trecutul neamului nostru, și în *adâncimea vremii*, de peste *patru secole*, vom da de mai multe *nestimate virtuți resboinice*, în care să oglindește, *puterea geniului neamului românesc*, care din cauza *vijeliei vitregilor vremuri*, a fost ținut mult timp îndepărtat, de *căldura soarelui civilizațiunei europene*, căutând vrăjmașii, de al afunda pentru vecie în *mocirla barbariei*; dar mulțumită *vitalei energii*, care a caracterizat în toți timpii acest neam.

Prin *svârcoliri uriașe* și înfruntând primejdii supra-omenesti în curs de secole, cu ajutorul *Celui Prea Înalt*, s'a putut eși în fine la limanul salvării.

Astăzi neamul românesc, înăă și mână *barca destinului său*, prin marele talazuri, ce să ridică de către *furtunile nevoilor timpului*, dar de astăzi dată *barca destinului său*, este mânăată de *energici și conscienți văslași*, în fruntea

cărora tronează majestos, *geniul prevăzător Cărmăciu*.

Ast-fel condusă *barca destinului*, strebate *spațiul evoluțiunei*, cu o iuteală vertiginoasă, dar în deplină siguranță, afirmându-și din ce în ce mai mult între neamurile lumii, *energia și geniul său propriu de rasă*, căria *Providența*, pare de astăzi dată a-i fi rezervat în viitor, dreptul de a juca un *rol determinat*, în civilizațiunea orientului European.

Despre timpurile *vijeliosului nostru trecut*, țin a vorbi tinerilor *vlastare românești*; iar din mulțimea *nestimatei virtuți resboinice*, cari împodobesc *paginile cărței de aur* a gloriei străbune, voi începe prima pagină cu *Bătălia de la Baia*.

Căp. Popovici (Râsboeni)

Istoria Aminciului

(Urmare și fine)

Așa în 1828 Frați Aslan-Bey și Rakip-Bey în capul a 1600 albaneși vrură să se arunce asupra Mețovei, însă se retraseră din cauza că Derven-Aga de atunci Takir-Bacu în capul a 150 inși însoțit de bărbați și femei Amincene cu topoare eșiră înaintea lui și-l siliră să fugă. Tot aceștia în anul 1829 vrură din nou să prade Amineu; însă căpitanul de atunci Grișu Priha în capul a 120 compatrioți și alți Vlahi, ocupă Erigađa din Ameru înainte ca să ajungă brigandanți și ei făcură așa să se întoarcă înapoi.

Mai târziu însă toți acești brigandanți năvăliră în Poliță și erau să se arunce asupra orașului, dacă Amincieni nu che-mau din Ianina pe Veli-Bey Gurusianiu, care adună 4.000 piaștri și după ce le dede Brigandanilor ast-fel scăpă Amineu;

iar în 1835 un renumit Erigand anume Tafil-Buđi vine cu 5.000 oameni și cere Amincienilor 500 pungi cu galbeni, dar Delyani se opuse și sili pe acest hoț să fugă.

În afară de aste rele Amincieni îndură și alte, însă cel mai mare reu fu acela din 1854 când năvăli în Aminciu renumitul bandit Griva, care sub pretext de a libera pe Amincieni comise cele mai mari cruzimi, căci după ce auđi că Avdi-Pașa pleacă din Ianina cu armată cu tunuri urmat de Husein-Pașa în capul a 1.500 albaneđi se închise în casele din Aminciu la Nicolita și ceru ca Amincieni să-i dea tot ce posedau, iar acei ce nu voiau fură torturați și bătuți așa în cât oameni fură nevoiți să-și dea până și giuvaericelele femeilor lor numai ca să scape de acest reu-făcător. După plecarea acestor bandiți intră Avdi-Pașa în Međova în ziua de 27 Martie 1854 și grație intervenirii cător-va Amincieni scăpară de a fi trecuți prin sabie și foc. Din Amincieni Avgheru al Preftului, Christodului Vădacă și Anastase Dumitru, acești 3 fură cari îndrăsniră să se prezinte lui Avdi-Pașa și să ceară grație pentru tot orașul, ceia ce li se acordă, însă Albanede, nu plecau până când nu jefuiau casele; iar unele deveniseră prada focului. În acest interval când Avdi-Pașa se lupta cu Griva la marginea orașului, uni Amincieni fugiseră în munți; alți se închiseră în oborul bisericiei S-ta Vinerea. În această învălmășeală fu ucis și un nepot al lui Karofil-Bey al cărui mormânt se află încă până astăzi pe o movilă situată lângă Bisericuța S-tu Athanase în marginea vest a orașului.

După acest eveniment guvernul se decise să lase o gardă în Međova, iar de la 1866 ădi în centrul orașului pe o mică movilă o casarmă în care lăsă un

batalion pentru pađa ordinii și a lumii liniște.

Aceste sunt evenimentele mai principale ce se petrecură în acest colț muntenesc.

FINTE

Salonic, 17 Martie 1904.

V. DIAMANDI.

DIN „TABLOURI”

*Stau în codru, peste ramuri
Trece luna, frunza cântă;—
Iar isvorul printre petre
Melancolie se frământă.*

*Pe cărări perdute 'n umbră,
Fermecat de noaptea sură,
Visurile de-altă dată
Nu le simt până mă fură!*

*Nu pricep că peptu-mi bate
Și simțirele-mi deșteaptă,
Parcă dragostea perdută
Pe aceleași căi m'așteaptă!*

*Ah! și-atunci te văd spre mine
Parcă-alergi de după-un tei
Brațele 'ntinzând, copilă
Lângă sânul tău mă iei.*

*Stam aproape—gura caldă
Când pe gură mi s'așterne,
Parcă-mi spală toată viața
De durerile eterne...*

*Dar... tresar uimit... în iarbă
Cântă-aproape-un pitpalac,
Doamne, vezi ce nebunie,
Sărutai un biet copac!*

Const. G. Brădățeanu

Cum se cetește

II.

D-lui P. Vulcan

omagiu

„Cărțile iacă niște profesori cari ne instruiesc fără suiele, fără cuvinte aspre nici mânie, fără să ceară daruri nici bani. Dacă te apropii de ele nu dorm, dacă le întrebi nu ți asuză nimic, dacă nu le precuești după cum merită nu se plâng, dacă ești neștiutor nu pot rîde de tine (Richard de Bury).”

Cel mai însemnat factor la formarea gustului de citit sunt bibliotecile. În orașele mici unde rar dacă găsești o librărie, care să aibă cărțile mai recente, publicul e silit sau să nu cumpere, căci nu ai ce, sau să comanzi din alte părți. Însă de obicei transportul cărții, plus că librarul îți pune în vedere că dacă nu vrei să-o perzi, să-i plătești ca s'o trimeată recomandată, corespondența între librar și cititor face adesea îndoițul valorii cărții. Și atunci, fiindcă nu poți să-ți omori timpul (mai ales iarna în nopțile cele lungi, căci nu fie-care e deprins cu jocul de cărți, care ca o epidemie să întinde în mai toate orașele) ea-ți să te distrezi. Cumperi «Idiota» sau Alexandru III, colportorul îți aduce a casă fasciculele, dai relativ o sumă mică și ast-fel d-nul Hertz își desfăce bagajul de romane celebre cu premii.

Dacă ar exista biblioteci, mulți ar da bueros o sumă fixă chiar 1 leu pe săptămână, mi-au zis unii, numai să aibă (unde) să citească o carte frumoasă:

Inființarea de biblioteci populare în fie-ce sat, eată ce ar trebui de făcut pentru a desvolta gustul de citit și a face cunoscut tuturor scrierile autorilor români cari zac în rafturile librarilor nevindute (1).

1). Anul trecut D-l Ion Socec cerând marelui literat D-lui Delavrancea, voia să-l publice operele complete, d-l Delavrancea i-a prezis că o să peardă, și înadevăr ele zac în rafturile librarilor pe când Jules Mary și Pierre Coqys se dectac, ce vreți ăștea sunt autori „en vogue” ai elitei?

În București—capitala țerei—afară de bibliotecile publice ale antiquarilor de pe Bulevardul Academiei, mai există încă două. Una e biblioteca fundațiunii Carol I, făcută din inițiativa privată așezată în un local propriu, pusă sub conducerea d-lui Coco Demetrescu—Iași rectorul Universității din București și sub supravegherea directă a d-lui Al. Tzigara Samureaș, alta aceea a «Academiei Române» așezată tot în local propriu sub conducerea d-lui Ioan Bianu și sub supravegherea d-lui Enea Hodoș.

Cea dintâi e mai mult biblioteca studenților. Să știe cu câtă greutate au a îndura sârmanii studenții cari șed în marginele Bucureștiului, trebuind să-și cumpere cărți de o valoare mare în comparativ cu mica lor sumă. În biblioteca «Carol I» în acest sanctuar de lumină, studenți se adapă la isvoarele de cultură. Pentru marele public, negustori, amployați, funcționari la C. F. R. ș. a., e cam greu de resbătut, trebuie cartea de intrare și altele, așa în cât mai degrabă cumpără alte cărți de o valoare egală ca romanele lui Hertz.

Nu mai vorbesc de Biblioteca Academiei, care și-a alipit pe lângă dânsa cărțile ce formau singura «Biblioteca Publică» a Bucureștiului, unde știut este din ziare cum că anumiți sunt favoriți și tot o anumită clasă poate intra în înalta favoare. Marele public cu greu poate ajunge, el nu știe să scoată... «Postume» se vede.

Dacă Bucureștiul duce lipsă de o adevărată instituție ca aceea a unei «Biblioteci Publice» ce să mai zicem de celelalte orașe Craiova, Ploești, Brăila, Iași, Galați?

Singur Galațul posedă o frumoasă bibliotecă adevărată publică, înființată de regretatul Urechia, care a ajuns astăzi să numere respectabila cifră de 45.000 volume române și streine.

Unele din ele sunt chiar rare de tot în cât nu se află la nici o bibliotecă. Dar... atât. În Craiova există o mică bibliotecă a elevilor liceului Carol I. De alt-fel după îndemnul d-lui Haret în fie-ce liceu se formează bibliotecă. Unii directori harnici ca d-l M. Tomida de la liceul «Național» din Iași și d-l V. Păun, cunoscutul literat de la «Lazăr» au înființat societăți literare cu elevi cursului superior unde se cultivă cu drag literatura română (1). Un început care dacă va continua va da roade frumoase. Pentru celelalte orașe, cari n'au avut (n'au nici azi) bibliotecă, numeroși editori s'au gândit ca în schimbul unei sume mici să dea la iveală opere ale autorilor români și streini. Și ast-fel am asistat la 1894 la înființarea «Bibliotecă pentru toți» a lui Carol Müller, care și-a perdut toată averea în această întreprindere silit să fugă din țară chiar—în care s'au publicat operele lui Al. Vlahuță, Radu Rosseti, Dumitru Teleor, Haralamb Lecca, Paralel în Craiova, frați Samitea editează, «Biblioteca de popularizare» sub direcția d-lui Husar și acea a «Romanelor celebre» făcând cunoscut publicului scrierile scriitorilor mari streini ale lui Ibsen, Zola, Bourget, Tolstoi etc.

În Iași a apărut colecția Șaraga—dar de atunci nimeni nu s'a mai încercat doar «Minerva» mai încearcă și dă la iveala câte o carte efitină din biblioteca ei.

Iată starea actuală, nu trebuie să credem că salvarea trebuie să fie numai de cât la stat, statul are nevoile sale, cari sunt mari, da în nici un caz nu trebuie ca pe alte institutii să le încurajeze și pe acea a bibliotecilor culturii să le lase.

1). De alt-fel în urma raportului D-lui M. Tomida înaintat anul acesta D-lui Haret, D-l Haret l-a tipărit și l-a trimis tuturor școlilor din țară la seminarii, licee, școli comerciale etc., ca să imite exemplul elevilor din Iași, pentru a forma societăți literare. Pe lângă care se formează și o bibliotecă, biblioteca elevilor liceului Lazăr are vre-o 3,000 de cărți.

Pentru parcul din Craiova s'au cheltuit milioane, dar cu 100,000 lei putea să aibă în Craiova o bibliotecă splendidă. De aceea credem că trebuie ca marele public să ea inițiativa, el care are nevoie de cultură, prin inițiativa lui s'au format și alte instituții. Bibliotecile publice înființate în fie-care oraș vor fi bine primite de toți, pe lângă că cutare individ se va pune în legătură cu celebritățile scriitorilor lumii, cunoscând tot ce a produs cutare țară, va cunoaște perfect pe scriitorii români și operele lor. Mai ales în orașele de provincie unde tot anul viața e așa de monotonă, va fi o adevărată bine-facere crearea acestei instituții. Micul negustor, funcționarul cu o leafă mică căruia starea lui nu-i permite luxul să-și cumpere o carte de 2 sau 3 lei, și care își dă prisosul lefei pe băutura (1) silit să meargă la crâșmă, va merge bucuros în sala bibliotecă știind că are unde să-și pearză timpul, care în ori-ce caz îi folosește mai mult de cât crâșma, care în loc să-l menție îl distruge atât moralicește cât și fizicește. Fie-care Primărie a ori căruia oraș, Prefectură, consilele județene și comunale să contribuie și dânsle cu o sumă, atunci cetățenii văzând că statul încurajază, vor da și ei bucuroși punându-se ast-fel bazele unei bibliotecă mici la început, mare în urmă. Biblioteca «Urechia» nu avea de cât 12.000 volume la început, date de Urechia și azi aproape 50.000 cea ce arată că toate lucrurile sunt posibile, numai inițiativă și voință să fie.

«Voește și vei putea» a zis marele Cos-

1). De alt-fel, dacă vom observa bine starea societății noastre, vom vedea că micul funcționar nu face de cât imită pe al mare. Funcționarul cu o leafă mare merge într-un magazin de băuturi mai mare și bea mastică, rom, jamaică și nu e alcoolic (?), pe când cel mic în o crâșmă de rând bea rachiu și e alcoolic. Curioasă mai e și Societatea!

tache Rosseti. Punându-se în aplicare acest principiu se va vedea cât de ușor e la realizarea țintei dorite de toți ⁵⁾).

M. A. Rennert,

POAMNE IARTĂ-MĂ!

(NOVELĂ)

Profesorului meu Econ. St. Călinescu

Par'că-l văd și acum pe colegul meu Buică: palid cu părul lui blond și ochii albaștri. Învățase patru clase la liceu și venise cu coneturs la seminar tot în aceeași clasă. Era foarte schimbăcios, aci îl vedeai trist și gânditor, aci era de o veselie comunicativă fără seamăn. Când era dânsul vesel, toată clasa era veselă; iar de se întâmpla să fie vre-odată bolnav, nu era dintre colegi nici unul, care să nu se ducă pe la el prin infirmerie și să nu-i spună o vorbă bună. Ne învățasem cu el așa de bine, că ne venea greu când ne despărțiam de el. Un lucru însă nu ne prea plăcea la el: Nu-i plăcea Seminarul nici științele religioase. Bine, îl întrebam noi, ce ai căutat la seminar, dacă nu-ți place?—Vă mărturisese sincer, răspundea el, că nimic nu m'a îndemnat să viu la seminar de cât singura dorință a tatălui meu de a mă vedea în o zi popă. Ah, tată, tată, tu m'ai nenorocit! Când mă gândesc, cât de indispus și desilusionat sunt acum și ce ferieit și fără de griji când eram la liceu, mi se strânge inima de durere. Par'că mă văd înaintea liceului cu chipiul dat pe ceafă, zâmbind vieții

și viitorului, cu dorința de a intra în școala militară și a apuca sabia pentru apărarea patriei. Acum viața nu-mi mai zâmbește și nici eu nu-i mai zâmbesc! Acum mă văd silit a tinde către sabia spirituală, de care nu sunt demn și care nu-mi place! Ce crud e să fi fără visuri și iluzii!...

— Dar nu era numai atâta, căci toate acestea se uită repede neavând o basă solidă, însă ce era mai rău își otrăvise sufletul încă de când era pe la liceu cu cărți de ale ateștilor și materialiştilor francezi. Se începeau adesea discuțiuni religioase între noi și el atunci mai tot-d'auna era contra. Fața i se însenina, ochii luau o expresiune vie și ne argumenta tremurând cu așa de mare convingere, că rămăneam cu toții impietriți. Era predominant mai mult de ideile lui Renan din scrierea: «Vie de Jésus»; câte odată ne argumenta în un mod foarte liber, cea ce ne arăta cât de mult era sbuciumat în sufletul său.

Îi ziceam câte o dată: Nu ți-e frică de D-zeu? Nu te gândești la viața viitoare? Dar ce e pe lumea cea-l'altă, zicea el, zâmbind ironic? Nu cum-va voiți să mă faceți să cred în sperieturile din epistola «Maicei Domnului», care a fost găsită de patriarh în pietroiul cel mare picat din cer la Ierusalim? Nu cum-va voi credeți în acele minciuni bugomilice? Ce spun de viața viitoare întemeietorii de credințe: Confucius, Brahma, Budha, Moisi, Mahomed, Christ...

Atunci noi îi răspundeam că nu trebuie să pună pe aceeași linie pe Fiul lui D-zeu cu Confucius, Budha etc. Creștinismul nu e un sistem

5) In ceea ce privește bibliotecile populare vom vorbi în numărul viitor când vom atinge toată „mișcarea culturală de la Sate“.

filosofic ce fie-care are dreptul de a-l interpreta cum îi place. Isus Christos a revelat o doctrină pozitivă, învățătura sa e un fapt, care ca toate faptele trebuie primit ca adevărat. Foarte bine, răspundea el, dacă creștinismul n'ar fi un sistem filosofic; nu l'ar interpreta unii în un fel, alții în altul: Creștini suntem și noi creștini sunt și catolicii; de ce ei admit Purgatoriul, Infaibilitatea papei și noi le condamnăm? De ce ei condamnă ce avem noi? Să revenim la viața viitoare.

Ce zice Biblia? De ce se exprimă confus? Nu este așa că după ce Christ a strigat: «Eli, Eli lama sabachtani») și după ce s'a rupt capeteasma bisericii, s'au sculat o mulțime de morți din mormânt? Nu e așa că Lazăr a fost înviat după patru zile? Ei bine, dacă ar fi înviat aceștia, nu ar fi spus ei ce e pe lumea cealaltă? De ce ar fi lăsat posteritatea confusă? De ce posteritatea să mai aștepte căderea acelei epistole din cer? La asemenea întrebări noi rămâneam ca trăsniți, ne uitam unii la alții mirați și începeam să râdem...

* * *

Dar figura blândului Isus, care a atins și înduișat inimile cele mai înpietrite, care a întors chiar și pe crudul persecutor Pavel, se putea oare să nu întoarcă și inima colegului nostru? Eram eu toții odată înghenunchiați în capelă, cu ochii țintă în pământ, pe când fumul de tămâie, sunetele din ce în ce mai dulci și mai armonioase ale corului, ne ridicau pe toții în sfere de lumină și credință

1) Domne, Domne, de ce mai lăsat!

către Dumnezeu. După ce ne ridicarăm cu toții icoana blândului profet nazarinean, senină, înconjurată de lumânări, ne apărui înainte uitându-se la noi. Atunci îi dedei cu cotul și-i zisei încet: De ce se uită Mântuitorul la tine? De ce îl negi? El rămase cu ochii țintă la icoană așa mult... și ne mai putând suporta se întoarse, puse capul pe strană și începu să plângă..... Erau lacrămile pocăinței. M'am plecat asupra lui și printre suspine par'că auziam murmurând: Doamne iartă-mă!.....

Trecuse timp de atunci și nu-l mai văzusem nici odată vesel. Cu toate insistențele noastre, nu voia să ne mai cânte romanța sa favorită. Era palid, foarte abătut și o boală crudă ce-l chinuia de mult, era aproape să-l doboare.

Evita tot-d'auna discuțiunile religioase; iar în clasă când ni se aplica chestiuni dogmatice era foarte atent. Vorbia numai en mine și-mi spunea toate păsurile. Zicea că nu-i mai este așa urât la seminar, că nu-l doare nimic, dar se simte foarte slab și câte odată par'că simte o greutate pe piept.

Mai târziu simțindu-se slăbit își ceru concediu pentru a se duce acasă.

O! despărțirea aceea n'o vom uita nici odată! Insistaram cu toții mai bine de o jumătate de oră ca să-l facem să ne cânte romanța sa favorită. De abia îl făcurăm. Se făcu tăcere și toate privirile erau fixate asupra lui.

La început părea nesigur tremura, dar învinse timiditatea, gândindu-se poate că ne cântă pentru ultima oară, își puse tot sufletul în acele note dulci, cari descindeau

la inimă și revelau aci speranțe pierdute, visiuni sburate, aci o fericire supremă o bucurie de paradis...

După ce isprăvi, voi să ne spună ceva, dar nervii întinși ca niște strune tremurau strașnic, inima i se bătea cu putere, lacrimile-i încaseră ochii și ne mai putând zice nimic, căzu pe scaunul catedrei...

* * *

Peste o lună de zile un om cu barba căruntă, cu bandă neagră la pălărie și haină, mergea încet pe sala seminarului până se opri în dreptul clasei noastre, uitându-se curios la noi. Unde sunt lucrurile lui Buică? întrebă el încet. Un fior ne trecu prin inimă și ochii ni se umplură de lacrimi.

Unul mai îndrăzneț întrebă: Ce a mai zis el de noi? Ce să zică? zise el stergându-și lacrimile; până a închis ochii se ruga mereu într'una: Doamne iartă-mă! Doamne iartă-mă!

Popescu-Dolj

DIN RAZNĂ

La al nopții întineri, ți-am auzit doar glasul.
Căci nu puteam distinge, nici umbra ta nici pasul.
Dar fu de ajuns o vorbă din gura ta s'aud,
Ca să-mi dispară dorul, mistuitor și crud.

Spuneai altora basme, cu Heruvimi și Iageri,
Toți te ascultau pe tine și nime-a mele plângeri.
Și de-ți ascultă basmul amețitor și blând,
Că de-au trăit în lume, ei n'au fost amăgiți.

Altor e dat aproape-ți să guste fericirea,
Acelora ce înă enigmă li-i simțirea.
Și de-ți ascultă basmul amețitor și blând,
Nu poate să le miște nici inimă, nici gând.

De mi-ai vorbi, ah, mie o clipă, 'n veșnicie!
Mi-ai preschimba în raiuri, viața mea pustie!
Căci altora zadarnic le vei vorbi tu, des
Făptura-ți pentru dăoșii nu poate avea nțăles.

August 5/92.

P. VULCAN.

ACADEMIA ROMÂNĂ

Regule ortografice

(Urmare și fine)

Consonante

b: bun, brâu, sobă bob.

d: dau, adă, șed.

f: fag, foc, figură, filozofie, fizică, tipografie, Filip.

= Nu se serie *ph* în loc de *f* de cât în nume proprii străine (vezi I).

h: ham, hoț, patriarh, hartă, arhivă, arhieru, himeră, arhitect.

i: jaf, joc, Blaj, viteji (pl. de viteaz), vitejie.

l: lemn, loc, halat, deal.

m: mare, măr, amar.

n: nimic, noroc, prune, nun.

p: pace, părinte, apă, dop, plop.

r: rac, sare, amărît, rar.

s: sac, casă, poveste, folos.

ș: șarpe, ședere, vești, povești, pești, crești, cește, domnești, împărătește, Pițești, București, Negoești, știu, ștergar, miriște, buștean, chipeș.

= Nu se serie *s* în loc de *ș* în grupul *st*; deci nu: *-sci* *-sce* pentru *-ști* *-ște*.

t: tare, telegraf, Tòma, uifat, tot; asemena: teolog, Teodor, nu theodor, Theodor.

= Nu se serie *e* în loc de *t* în grupul *st*; deci nu: *-see*, *-sei* în loc de *-ște*, *-ști*.

ț: țară, țepi, ținut, ață, frați, moț, piață, finanțe.

v: vas, venin, viață, voie, jilav.

z: zor, zeu, zină, botezat, bizantin, lucrează, îndrăzneț, ziua, vezi, verzi, calzi, a mucezi, inverzit încălzind, rază, pază, vază, roză, nazal, poezie, engleză, franceză, fizică, ipoteză, vizită, poziție, vâzând, șezând, abuz.

c. g: însemnează fie-care câte două

sunete deosebite după poziție și anume :

1. la sfârșitul cuvintelor sau înainte de consonante sau de vocalele *a, o, u, ă, â* însemnează sunetele aspre *k, g* :

ac sac, sec, euc, clacă, clopot, creșe, erud, — ca, cap, cocoș, cot, câine, cădere, zăcănd, bucată, bucurie ;

bag, neg, stog, fag, glas, gros, grădină, gard, gol, gură, găsit, gând.

2. înainte de *e, i* însemnează sunetele (*e*), (*g*) : *ee, cetate, ceafă, începe, cereci, facem, cine, cireșe, nuci, mici, cerei ;*

ger, geme, curge, ginere, pecingine, dregi, gingii, mergi.

3. când *e* și *g* înainte de *e* și *i* își păstrează valoarea aspră, se însemnează cu *ch, gh* : *chem, chiag, chică, chingă ; ghem, gherghel, Gheorghe, ghiață, neghină, neghiob.*

x : însemnează grupul de consonante *cx* : *xilograf, lexicon, Xerxe, Xantip, Roxolani, lurație, relaxare, Alexandru heramtru.*

IV.—Duplicarea consonantelor se admite numai în următoarele cazuri :

1. când provine din alipirea a două cuvinte românești, din cari întâiul se termină și al doilea se începe cu aceeași consonantă sau de același fel ; aceasta se întâmplă la cuvintele compuse din prepozițiunea *în* și un cuvânt începător cu *n* sau *m* : *innotare, innodare, innoire, innăscut ; immormântare, immărmurit, immulțire, — se poate însă scrie și *innulțire, inmormântare.**

2. pentru deosebire se admite duplicarea lui *s* în următoarele cuvinte :

massa de materie (la masse), massiv, — dar masa de seris, cassa de bani, casșier, — dar casa de locuit, rassa de animale și rassa călugărească — dar barba rasă.

V. — Accentuare. — Se însemnează cu accent grav () vocala care sfârșește un cuvânt, dacă este accentuată și nu are alt semn : *făcù, bătù, șezù ; dormì, auzì ;*

cântà, lăudà, vedeà, mergeà, dormià, sărià ;

dar : *a hotări, lucră, lăud, lăudă.*

VI.—Apostroful () se întrebuințează spre a se arăta eliziunea unei vocale : *n'am (nu am), s'au (se au) v'aduc v'am dat, v'ați arătat, s'au dus.*

= Prin urmare nu se va scrie : *celă-l'alt, cei-l'alți, ci : celălalt, ccalaltă, ceialți sau ceialți ceelalte.*

VII.—Trăsura de unire (-) se întrebuințează spre a arăta juxtapunerea unor cuvinte, cari nu formează împreună un singur cuvânt compus : *rogu-te, vezi-l, îndură-te, cântă-ne spune-te, le-am dat, i-am luat, ne-am așezat, te-am văzut.*

Cuvintele compuse se scriu însă fără a se arăta elementele de compunere :

binefacere, bunăvoință, astfel, fiindcă, printrucă, decât, ceva, dela, cineva, unde, câțva, câțiva, câteva totdeauna, astăzi, niciodată, deocamdată, extraordinar, pierdevară.

CUGETARI

Amorul e un necaz sau o bucurie ? Ca și viața, bucurie la naștere (drag) întristare la moarte.

Paul Bourget

Amorul se lasă a fi înțeles de ființele cele mai simple, poartă cu el un farmec, care le turbură nepăsarea și ochii a doi amanți tineri au un limbajiu a cărui dulceață pătrunde chiar pe cei ce nu au iubit nici odată.

M-me Lesbordes-Valmore

Amorul nu e de cât un episod în viața omului și o istorie întregă a vieții femești.

M-me de Stael

Amorul e un nu știu «ce» care te farmecă nu știu «cum» și te duce nu știu unde.

D-ra Miha Șteiu

Culese și traduse de M. A. Renert

«Le Courier des Balkans», organ al Intereselor române din Turcia, redactat de D-l N. Pahahagi.

«Făt Frumos», No. 12 pe Septembrie conține articole semnate de D-nii A. C. Cuza, D. Nanu, Artur Gorovei, G. Tutoveanu, C. Moldoveanu, Emilgar și Econ. I. Antonovici.

Abon. 4 lei pe an.

«Paloda Literară» No. 9 pe Septembrie, e o revistă lunară bine scrisă și e ilustrată cu portretul și biografia mult regretatului nuvelist I. D. Manolache.

Abon. 1 leu și 50 bani pe an.

«Românul» No. 33 pe Septembrie, conține articole semnate de D-nii D. Xenopol, Caion, Tanoviceanu, Radulescu-Niger D. Karr, Dem. G. Danielopol, Rigo-Pol, Nica Burdușel V. Christianu și N. Ionescu. E interesant articolul „*Studii și documente*”—Istoria lui Ștefan cel Mare, de N. Iorga (urmare și sfârșit) de D-l Tanoviceanu, care ne arată între altele că la pag. 80 din zisa carte iată cum scrie Iorga: «Doar își petrecuse Vlad atâția ani din tinerețe la curtea Sultanului, unde stătea încă, *având o menire rușinoasă, frumosul Radu, fratele lui.*»

Și D-l Tanoviceanu biciuește aspru pe autor zicând: „*lirivile de mai sus sunt mai rele de cât glumele rândușești, sunt porești pentru lumea interlopă, pentru femeile perdute și societatea lor.*» Această este Istoria lui Ștefan cel Mare, care se va da ca premiu școlariilor din toată țara? se întreabă D-l Tanoviceanu.

Pentru abonații noștri

Credeam că vom fi scutiți de a uza de presă pentru a forța pe marea parte din abonații noștri de ași achita micul abonament de 6 lei, după ce i-am deservit 7 luni din anul corect. Credeam că sunt de ajuns apelurile noastre, ce le-am adresat prin circulări și că ne vor satisface justa noastră cerere. Dar cu

regret constatăm că, multora le lipsește simțul onoarei și nu vor să ia în seamă că, spre a perpetua existența unei reviste de mâna I în Dobrogea, se cer jertfe morale și materiale, pe cari cu drag le-am făcut și le vom face, însă nu vom îngădui să fim înșelați.

E un clișeu vechiu — acela de a respunde că n'am primit de cât câte-va numere — când știut este că numerile refuzate sau când adresantul nu mai e în localitate, poșta ni le înapoiază la redacție.

Păstrăm o cartă poștală a unui mare agronom din Muratan, care ne face cunoscut că-i lipsese câte-va numere din anul trecut și că dacă i le vom retrimite, ne va achita abon. pe trecut și corect.

Noi ne-am conformat imediat dorinței sale, D-sa însă tace.

Am tăcut și noi — însă nu vom mai tăcea, dacă nici după cetirea acestor rînduri, nu ne va expedia suma de 12 lei.

I vom da numele și-l vom lăsa să defileze înaintea tuturor un an de-a rîndul publicându-i și cartă poștală. Tot așa vom proceda cu Primarul și secretarul comunei Mamut-cuius, al Hairanchioiului, al Tortomanului, al Șirialui, cu Pr. din Cartal, cu învățătorul din Cazil-murat și mulți alți.

În numărul viitor suntem ferm hotărîți să înființăm *stălpul infamiei*.

Poșta Ad-ției

D-l Apostol Georgescu, Secretarul primăriei Palaz, este rugat să ne înainteze de urgență suma de 10 lei ce ne datorează de 2 ani de zile.

D-l Nalbant, primarul comunei Rasova este rugat de asemeni să ne înainteze suma de 22 lei.

D-l Enăcescu de la Eniștea, suma de 10 lei.

D-l Constantin Ion de la Oșmanfacă, suma de 16 lei.

D-l Diogene Tănăsescu, de la Ghelintec, suma de 18 lei.

D-l G. Constantinescu, primarul de la Techirghiol 6 lei.

D-l Constantin Badea 26 lei, etc. etc.

Și lumea se miră de ce încetează revistele. Apoi cum pustiului să trăiască, dacă lumea nu-i de omenie! Dacă D-nii de mai sus nu ne vor înainta sumele ce ne datorează, ne vom vedea siliți să brodăm o picantă istorioară în jurul D-lor, care va ustura cu atât mai mult, cu cât va transpira printre rânduri un mare și crud adevăr.

Spre Știință

Din Articolele „*Institutul Meteorologic*” și „*Șese pagini mărețe din trecutul nostru*” de o însemnătate mare și

de un interes general, din cauza abundenței de materie, care nu suferă întârziere, ne vedem siliți a publica în numărul de față numai introducerile lor.

Cetitorii nu vor avea nimic de pierdut așteptând până în numărul viitor, fiind vorba de chestiuni cari interesează pe ori-ce om luminat.

În atelierul de pictură din strada Traian, al amicului nostru Florian, se efectuează după comandă tablouri în mărimi naturală, cu prețuri moderate.

În numărul viitor vom vorbi la cronica artistică de «Icoanele Impărătești» la care lucrează acum D-nul Florian.

